

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра української та класичних мов

**КОМУНІКАТИВНИЙ ДИСКУРС:
НАУКОВА РЕЦЕПЦІЯ
ТА СТИЛІСТИКА ПЕРЕКЛАДУ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,**

*присвяченої 80-річчю
від дня народження Василя Стуса*

15 – 16 березня 2018 року

м. Київ

Ministry of Education and Science of Ukraine
National University of Life
and Environmental Sciences of Ukraine
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Ukrainian and Classical languages

**COMMUNICATIVE DISCOURSE:
SCIENTIFIC RECEPTION AND
STYLISTICS OF TRANSLATION**

**PROCEEDINGS
OF THE ALL-UKRAINIAN
RESEARCH AND PRACTICE CONFERENCE,**

*dedicated to the 80th anniversary
of Vasyl Stus's birth*

March 15 – 16, 2018

Kyiv

УДК 81'42
ББК 81
М 12

Комунікативний дискурс: наукова рецепція та стилістика перекладу :
зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 15 – 16 березня, 2018 р. –
К. : Міленіум, 2018. – 228 с.

Збірник укладено за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Комунікативний дискурс: наукова рецепція та стилістика перекладу», присвяченої 80-річчю від дня народження Василя Стуса, що її провела кафедра української та класичних мов гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the All-Ukrainian research and practice conference «Communicative discourse: scientific reception and stylistics of translation», dedicated to the 80th anniversary of Vasyl Stus's birth, held by the Department of Ukrainian and Classical languages of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

For scientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М., д-р пед. наук, проф. (голова); Шинкарук В. Д., д-р філол. наук, проф. (заступник голови); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук (відповідальний секретар); Костриця Н. М., д-р пед. наук, проф.; Амеліна С. М., д-р пед. наук, проф.; Семашко Т. Ф., д-р філол. наук, доц.; Вакулик І. І., канд. філол. наук, доц.; Харченко С. В., канд. філол. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 6 від 08.02.2018

Тези подано в авторській редакції.
Автори тез відповідають за автентичність, достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2018
© Автори, 2018

*Народе мій, до тебе я ще верну,
Як в смерті обернуся до життя
Своїм стражденним і незлим обличчям.
Як син, тобі доземно уклонюсь
І чесно гляну в чесні твої вічі,
І в смерті з рідним краєм поріднюсь.*

Василь Стус

ВОЛКОВ Андрій, ВОРОНА Ангеліна Дисидентство – як вирок для Василя Стуса	55
ДУМАНСЬКА Анастасія Аспекти національної ідентичності в жанрі «теледіалог-інтерв'ю»	56
ІСАЄНКО Максим Українське державотворення: декілька ідей в контексті викликів сучасності	57
ІСАКОВА Наталія, ХВІСТ Вікторія Українська національна ідея – важливий фактор консолідації нації, становлення патріотизму її громадян	59
КИРИЧОК Інна Виховання патріотизму в майбутніх учителів початкової школи під час викладання курсу «Методика навчання літературного читання»	61
КІРДАН Олена Україноцентричність та патріотизм – пріоритетні напрями гуманітарної політики та чинники консолідації суспільства	62
КОВАЛЬЧУК Василь Розвиток громадянської свідомості молоді: досвід США	64
КРАВЧЕНКО Наталія, ЛАНОВІЮК Людмила Патріотизм: витоки, еволюція, суть	66
МАКСЮТА Микола Василь Стус: особистісність ідейно-національної консолідації	68
МАКСЮТА Микола, ОСИПЧУК Микола Духовні заповіді Василя Стуса: національно стверджувальна гідність	69
МАЦЕНКО Леся, ДУБИНЕЦЬКА Оксана Методика національно-патріотичного виховання студентської молоді на прикладі Мирогощанського аграрного коледжу	71
САВЧЕНКО Михайло Патріотизм і відданість Україні Василя Стуса у навчальному курсі «Людина і світ» у контексті розвитку морально-громадянських цінностей учнів	72
СОПІВНИК Руслан Постать Василя Стуса як орієнтир конструювання виховного ідеалу	74
СТОРОЖУК Світлана Дві традиції українського державотворення з історичної перспективи	75
ЧЕКАЛЮК Вероніка Діяльність Василя Стуса як комунікативний дискурс з Європою	77
ЧЕКАЛЮК Вероніка, НОВАЧОК Наталія Я – патріот	79
ШИНКАРУК Василь Василь Стус – символ незламності духу, нескореності України	80
ШИНКАРУК Лідія Василь Стус – духовний лідер нації	81
ШИНКАРУК Наталія Василь Стус – правозахисник, символ українського опору	83
ЯМЧУК Павло Міркування про стратегію. Поступ новітньої України	84

МОВНІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

АСАТУРОВ Сергій Концепція таксономії Бенджаміна Блума в контексті завдань мовної підготовки студентів-міжнародників	87
БІЛОУС Наталія, ТЮРІНА Анна Полісемія в німецькій науковій терміносистемі та її відтворення українською мовою	89
ЗАПОЛОВСЬКИЙ Микола Zur Analyse der deutschen Wortstruktur nach direkten Bestandteilen	91
КАЧАН Галіна Політична мова та політичний дискурс	92
КОВАЛИНСЬКА Інна Національно-мовна ідентифікація населення сходу України	93
КОЗЛОВСЬКИЙ Юрій, КОЗЛОВСЬКА Ірина Національні аспекти науки і освіти: мовний аспект	94
КОЛЕСНИК Марія Адаптація німецькомовних лексичних запозичень у системі української мови	96
КОСОВИЧ Ольга Соціолінгвістичні параметри вивчення іношомовних запозичень	98
КОСТРИЦЯ Наталія Мова як засіб формування національної свідомості	99

ZUR ANALYSE DER DEUTSCHEN WORTSTRUKTUR NACH DIREKTEN BESTANDTEILEN

Gegenstand von diesem Bericht ist die Analyse der Wortstruktur in der deutschen Sprache. Als theoretische Grundlage gelten Prinzipien der deskriptiven Linguistik, u. z. die traditionelle grammatische Einteilung von sprachlichen Einheiten in Morpheme, Wörter, Wortgruppen und Sätze sowie die Gliederung der Morpheme in Unterklassen. Diese Basis ermöglicht eine konkrete Strukturanalyse des deutschen Wortes nach seinen Bestandteilen.

Nach der bekannten russischen Linguistin Stepanova M. D. [1, c. 18] wird das Wort im grammatischen Kontext in 2 Bestandteile zerlegt: den lexischen Stamm (L) und den grammatischen Teil (Gr.). Der grammatische Teil ist als Nullform (0) aufzufassen, wenn das Fehlen der grammatischen Morpheme die grammatische Bedeutung nicht ausschließt, z. B. *den Lehrling* – Akk. Sing. Er kann aus einem grammatischen Suffix (GS) bestehen, z. B. *die Lehrling-e*; aus einer Flexion (F), z. B. *des Lehrling-s*, oder aus Suffix und Flexion zugleich, z. B. *den Lehrling-e-n*; im letzten Fall wird er bei weiterer Analyse wiederum in 2 Teile zerlegt.

Beim Partizip II hat der grammatische Teil eine durch den lexikalischen Stamm unterbrochene Struktur: *ge...t, ge...en*, – d. h. gramm. Präfix (GP) und gramm. Suffix (GS). Der lexikalische Stamm eines Wurzelwortes fällt mit dem Wurzelmorphem zusammen.

Bei abgeleiteten und zusammengesetzten Wörtern sind zu unterscheiden: der sekundäre Stamm – L2 (Stamm des zu analysierenden Wortes) und die primären Stämme, d. h. die Stämme, auf welche der sekundäre Stamm zurückzuführen ist. Sowohl die primären Stämme als auch die wortbildenden Affixe (Derivationspräfix – DP, Derivationsuffix – DS) gehören zu den direkten Bestandteilen des sekundären Stammes.

Bei der Zergliederung des lexikalischen Stammes in direkte Bestandteile hat man von folgenden Grundprinzipien auszugehen: die Übereinstimmung des L1 mit dem Stamm eines selbstständig fungierenden Wortes, des L2 – mit einem in der Sprache vorhandenen Wortbildungsmodell, der Motivation des zu analysierenden Wortes – mit dessen gegenständlicher Bedeutung.

Zum Unterschied von der Morphemanalyse (Zergliederung des Wortes in minimale strukturell-semantische Bestandteile) lässt die Zergliederung in direkte Bestandteile die Wortbildungsform bestimmen, was bei mehrstufiger Wortbildung von besonderem Wert ist. So zerfällt der Stamm des Substantivs *Veranlassung* in den Stamm des Verbs *veranlass(en)* und das Suffix *-ung*, d. h. dass das Wort eine suffixale Ableitung ist. Der Stamm des Verbs *veranlass(en)* ist aus dem Stamm des Substantivs *Anlass* mit Hilfe des Präfixes *ver-* gebildet; *Anlass* ist eine affixlose Ableitung aus dem Stamm des Verbs *anlass(en)*; letzterer lässt sich in 2 primäre Stämme – *an-* und *lass(en)* – zergliedern, die mit Wurzelmorphemen zusammenfallen: d. h., dass die Analyse nach den direkten Bestandteilen die letzte Stufe erreicht hat.

Nach Stepanova M. D. [1, c. 23] lassen sich im Deutschen folgende Modelle als Endergebnis der Wortzergliederung in direkte Bestandteile aufstellen:

a) 4 strukturelle Wortmodelle

- 1) L + Gr: *Heft-e*
- 2) L(v) + Gr: *Büch-er*
- 3) L + 0: *groß*
- 4) L(v) + 0: *gib* [2]

b) 5 Arten von grammatischen Teilen

- 1) GS + 0: (*Heft*)-*e*

- 2) GS + F: (*Heft*)-en (Dat. Pl.)
 - 3) 0 + F: (*Buch*)-es (Gen. Sg.)
 - 4) GP + ... + GS: *ge-(lieb)-t*
 - 5) GP + ... + GS + F: *ge-(lieb)-te* [2]
- c) 14 Arten von anderen lexikalischen Stämmen

- 1) L
- 2) L2 = L1
- 3) L2 = L1(v)
- 4) L2 = DP + L1
- 5) L2 = DP + L1(v)
- 6) L2 = L1 + DS
- 7) L2 = L1(v) + DS
- 8) L2 = DP + L1 + DS
- 9) L2 = DP + L1(v) + DS
- 10) L2 = L1 + L1
- 11) L2 = L1 ... L1
- 12) L2 = L1 + L1 + L1...
- 13) L2 = L1 + r; r + L1
- 14) L2 = DP + r; r + DS

Es gibt also auch einige kompliziertere Fälle der Analyse: das Vorhandensein von Wurzelvarianten (durch die innere Flexion hervorgerufen), bzw. von Varianten der lexikalischen Stämme (Lv); die affixlose Ableitung; Stämme mit Restelementen (r), die weder einer Wurzel noch einem Affix entsprechen (*Nachtigall, Brombeere, gewinnen, Knabe* [2]); Stämme, die nicht in zwei, sondern in mehrere direkte Bestandteile zerfallen (z. B. kopulative Zusammensetzungen) u. a.

Література

1. Степанова М. Д. Структура слова и анализ по непосредственно составляющим (на материале современного немецкого языка) / М. Д. Степанова // Проблемы морфологического строя германских языков [Сост. Ярцева В.Н.]. – М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1963. – 247 с.
2. Duden Deutsches Universalwörterbuch. – Aufl. 8. – Bibliographisches Institut. – Dudenredaktion, 2015. – 2128 S.

КАЧАН Галіна

ПОЛІТИЧНА МОВА ТА ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС

Для пояснення тематичного комплексу мова та використання мови в політиці, необхідно розуміння терміну **політика**, яка висуває на передній план використання мови політиками. Таке комунікативно-орієнтоване визначення можна знайти у Германа Люббе „Politik: die Kunst im Medium der Öffentlichkeit Zustimmungsbereitschaft zu erzeugen” [Lübbe 1975:107]. Використання мови в політиці, згідно цього розуміння, передбачається не як певні здібності політиків переконувати, а як мова, що пов’язана з інституцією громадськості.

Вальтер Дікмманн визначає політику як „staatliches oder auf den Staat bezogenes Reden ” “державну мову, або ту що відноситься до держави” [Dieckmann 1975:29]. Привабливість цього визначення полягає у наголошеній комунікативноорієнтованій вказівці на зв’язок між використанням мови і політикою. В той же час це визначення наголошує на тому, що політична комунікація є більшою ніж державна, вона реалізується політиками, та має конкретний вузький смисл. Це широке розуміння політики. На відміну від вузького